

Pożyczki i długi, czyli co to jest odpowiedzialność

Cel: kształtowanie postawy odpowiedzialności, uwrażliwienie dzieci na konieczność respektowania zasad oraz konsekwencje ich łamania

Od urodzenia uczymy dzieci, że powinny się dzielić. Tłumaczymy, że jeśli coś wzięły, to powinny oddać; że gdy wyrządziły komuś krzywdę, to powinny przeprosić i ją naprawić. Na pytanie „dlaczego”, najczęściej odpowiadamy „bo tak trzeba”, „bo to jest dobre / złe”. Zapominamy, że dzieci do około 8–9 roku życia nie rozumieją argumentów odwołujących się do moralności. Postrzegają świat w formie zasad, które interpretują dosłownie – jeżeli dotyczą one dzieci, to również dorosłych, oraz że nie ma od nich wyjątków. Jeśli zamierzamy rozmawiać z dziećmi o tak abstrakcyjnych dla nich pojęciach jak pożyczka, dług i odpowiedzialność, musimy mieć tego świadomość.

CO CHCĘ MIEĆ?	CO MOGĘ ZROBIĆ BY TO DOSTAĆ?	CO SIĘ STANIE KIEDY TAK ZROBIĘ?
MOŻNA NARYSOWAĆ, NAPISAĆ, WYCIĄĆ Z GAZETY	POŻYCZYĆ 	
	WZIĄĆ BEZ PYTANIA 	
	POPROSIĆ RODZICÓW O KUPNO 	
	PATRZEĆ Z ZAZROŚCIĄ 	

Zgodnie ze Słownikiem Języka Polskiego „odpowiedzialność” to obowiązek odpowiadania za swoje czyny, za dbanie o kogoś lub o coś oraz wynagrodzenia wyrządzonej komuś szkody lub straty. Oznacza to, że oddanie pożyczonych pieniędzy możemy również rozpatrywać w ramach pojęcia obowiązku.

Najprościej byłoby powiedzieć dziecku, że istnieje zasada brzmiąca „co się wzięło, trzeba oddać”. Wiemy jednak, że taka „sucha zasada” nie pozostanie długo w pamięci dziecka. By to zmienić, możemy połączyć ją z emocjami. Okres przedszkolny to wiek, w którym istotną rolę odgrywa posiadanie zabawek, często bardzo konkretnych. Co więcej, rodziców nie zawsze stać na ich kupno. Punktem wyjścia do zabawy może więc być sytuacja, w której maluch bardzo czegoś pragnie. Można w niej skorzystać z tabelki zamieszczonej obok.

Zabawę zaczynamy od narysowania, napisania czy wycięcia z gazety czegoś, czego nasze dziecko zazdrości koleżdze lub koleżance, czyli po prostu bardzo chce to mieć. Następnie pytamy, co może zrobić, by to dostać. Maluch może wskazać kilka rozwiązań. Podczas zabawy skupmy się na dwóch z nich: pożyczeniu zabawki oraz zabraniu jej bez pozwolenia. W ostatniej części tabelki dziecko ma opisać uczucia swoje, rodziców oraz kolegi / koleżanki w każdej z sytuacji. Emocje można narysować w formie buziek – zadowolonych lub nie. Podczas rozmowy warto zwrócić uwagę dziecka na to, w której sytuacji będzie więcej przyjemnych emocji.

Pod koniec można wytłumaczyć dziecku, że skoro ludzie dzielą się ze sobą różnymi rzeczami, oznacza to, że i ono może coś od kogoś dostać, by potem to zwrócić. I to jest właśnie pożyczka, z którą łączy się jeszcze jedno słowo: odpowiedzialność. Oznacza ono, że pożyczoną rzecz, a zwłaszcza pieniądze, finalnie trzeba oddać.

A co się stanie, jeśli podczas korzystania z zabawki, niechcący ją zepsujemy? Powstanie wówczas dług – trzeba będzie nie tylko oddać pożyczony przedmiot, lecz zrobić coś jeszcze. Co? Naprawić szkodę, kupić nową zabawkę, dać rodzicom dziecka pieniądze na nową rzecz, oddać w zamian swoją zabawkę. Rozwiązań jest dużo.

Podobnie jest z pieniędzmi. Jeśli komuś ich w danym momencie brakuje, może pożyczyć je z banku. Trzeba jednak później oddać całą kwotę oraz opłatę za fakt korzystania z pieniędzy banku.

By pokazać dziecku praktyczną stronę zaciągania pożyczek, można skorzystać z klasycznej sytuacji podczas zakupów, kiedy dziecko nagle zapragnie czegoś spoza sporządzonej listy. Możemy wówczas pożyczyć mu pieniądze z uwagą, że będzie musiał je oddać ze swojej skarbonki (jeśli taką ma) lub odpracować (np. wynosząc śmieci przez dwa tygodnie).

Innym skutecznym sposobem na naukę finansowej odpowiedzialności w procesie wychowania dzieci jest rezygnacja z kar na rzecz tzw. ponoszenia konsekwencji. Oba sposoby reagowania rodzica są dla dziecka nieprzyjemne, ale drugi ma jedną istotną cechę – jest ściśle związany z popsutą rzeczą lub raniącym kogoś czynem. Uczy dzieci, że odpowiedzialność oznacza m.in. naprawienie tego, co się zrobiło. Nawet jeśli będzie trzeba w to włożyć dużo wysiłku.

Pomocne w nauce odpowiedzialności mogą okazać się także bajki:

- „Dziękuję, proszę, przepraszam. Bajki, które uczą” autorstwa I. Buszkowskiego,
- „Przepraszam, żabo!” autorstwa M. Strzałkowskiej,
- „Franklin mówi przepraszam” autorstwa C. Brenda i P. Bourgeois.

